

Övergripande miljöfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 30 motionsyrkanden som rör övergripande miljöfrågor från de allmänna motionstiderna 2007 och 2008. De frågor som tas upp avser bl.a. miljöpolitikens mål och genomförande, statens ansvar samt tillsyn och sanktioner enligt miljöbalken. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden bl.a. med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete. I betänkandet finns 7 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Miljöpolitikens mål	6
Miljöpolitikens genomförande	9
Statens ansvar för miljöpolitiken m.m.	14
Tillsyn och sanktioner enligt miljöbalken	16
Ändring av terrängkörningslagen	25
Naturgrusuttag	27
Biogas från ladugårdar	27
Resepolicy för statliga myndigheter	29
Konsumtion av kranvatten	30
Livscykelanalys	31
Utveckling av miljöteknik	32
Reservationer	34
1. Miljöpolitikens mål, punkt 1 (mp)	34
2. Miljöpolitikens genomförande, punkt 2 (mp)	36
3. Statens ansvar för miljöpolitiken m.m., punkt 3 (s)	38
4. Åtterrapporering av måluppfyllelse, punkt 4 (mp)	39
5. Biogas från ladugårdar, punkt 9 (mp)	39
6. Resepolicy för statliga myndigheter, punkt 10 (v)	40
7. Konsumtion av kranvatten, punkt 11 (v, mp)	40
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	42
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	42
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	43

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Miljöpolitikens mål

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Fi272 yrkande 8 och 2008/09: MJ228 yrkande 2.

Reservation 1 (mp)

2. Miljöpolitikens genomförande

Riksdagen avslår motionerna 2007/08: MJ455 yrkandena 6 och 7, 2008/09: MJ438 och 2008/09: MJ502 yrkandena 1, 5–7 och 12.

Reservation 2 (mp)

3. Statens ansvar för miljöpolitiken m.m.

Riksdagen avslår motion 2008/09: MJ352.

Reservation 3 (s)

4. Åtterrapporering av måluppfyllelse

Riksdagen avslår motion 2008/09: MJ502 yrkandena 3 och 4.

Reservation 4 (mp)

5. Tillståndsprövningens utformning

Riksdagen avslår motion 2008/09: MJ453.

6. Tillsyn och sanktioner enligt miljöbalken

Riksdagen avslår motionerna 2007/08: MJ226, 2007/08: MJ245, 2007/08: MJ266, 2008/09: MJ263, 2008/09: MJ268, 2008/09: MJ334 och 2008/09: MJ348.

7. Ändring av terrängkörningslagen

Riksdagen avslår motion 2008/09: MJ507 yrkandena 1 och 2.

8. Naturgrusuttag

Riksdagen avslår motion 2008/09: Sk400 yrkande 2.

9. Biogas från ladugårdar

Riksdagen avslår motion 2008/09: N440 yrkande 18.

Reservation 5 (mp)

10. Resepolicy för statliga myndigheter

Riksdagen avslår motion 2007/08: T327 yrkande 5.

Reservation 6 (v)

11. Konsumtion av kranvatten

Riksdagen avslår motion 2007/08: MJ365 yrkandena 6 och 7.

Reservation 7 (v, mp)

12. Livscykelanalys

Riksdagen avslår motion 2008/09: MJ284.

13. Utveckling av miljöteknik

Riksdagen avslår motion 2008/09: MJ482.

Stockholm den 24 september 2009

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (s), Claes Västerteg (c), Ola Sundell (m), Bengt-Anders Johansson (m), Bo Bernhardsson (s), Anita Brodén (fp), Sofia Arkelsten (m), Jan-Olof Larsson (s), Irene Oskarsson (kd), Rune Wikström (m), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Staffan Appelros (m), Aleksander Gabelic (s) och Roland Bäckman (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta betänkande 30 motionsyrkanden som omfattar övergripande miljöfrågor. Yrkandena härrör från motioner som har väckts under de allmänna motionstiderna 2007 och 2008. Motionsförslagen avser bl.a. miljöpolitikens mål och genomförande, statens ansvar för miljöpolitiken samt tillsyn och sanktioner enligt miljöbalken. I betänkandet finns 7 reservationer.

Utskottets överväganden

Miljöpolitikens mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (mp) om miljöpolitikens mål.

Jämför reservation 1 (mp).

Motionerna

I motion 2008/09:Fi272 (mp) yrkande 8 framhålls vikten av en aktiv miljöpolitik. Olika åtgärder föreslås för att uppnå miljökvalitetsmålen. För att exempelvis nå målet om *Giftfri miljö* föreslås att man ska påbörja ett nationellt handlingsprogram mot användning av växtskyddsmedel med särskilt farliga ämnen för att minska kemikalieberoendet. Arbetet med våtmarker, fånggrödor, skydds-zoner i jordbruket och förbättring av undermåliga enskilda avlopp bör intensifieras för att nå målet *Ingen övergödning*. Medel bör vidare avsättas för att intensifiera arbetet med att skydda grundvattnet för att uppnå målet *Grundvatten av god kvalitet*. När det gäller målet om *Hav i balans samt levande kust och skärgård* föreslås bl.a. att kunskapsuppbyggnaden ska öka.

Enligt motion 2008/09:MJ228 (mp) yrkande 2 bör minskad köttkonsumtion bli ett delmål inom ramen för de svenska miljökvalitetsmålen. I motionen anförs att animaliekonsumtionen har en negativ påverkan på flera av de svenska miljömålen även om naturbeteskött kan ha en positiv påverkan på miljömålet *Ett rikt odlingslandskap*. Det är därför rimligt att minskad animaliekonsumtion tas upp som delmål under relevanta miljömål.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet uppmärksamma att det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Riksdagen beslutade våren 1999 om 15 miljökvalitetsmål, som anger vilket tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183). Ytterligare ett miljökvalitetsmål beslutades av riksdagen hösten 2005 (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:48, 49). Målen omfattar följande områden.

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö

- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Riksdagen har vidare beslutat om ett antal delmål för miljö kvalitetsmålen som anger att en viss miljö kvalitet ska vara uppnådd eller att förändringar ska vara genomförda vid en viss tidpunkt för att miljö kvalitetsmålen ska kunna uppnås inom en generation (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36).

Utskottet anser självfallet att det är angeläget att miljö kvalitetsmålen uppnås. Utskottet följer därför löpande resultatet av miljöpolitiken och därmed de åtgärder som vidtas för att nå de av riksdagen beslutade målen. Exempelvis kan nämnas att utskottet, genom sin uppföljnings- och utvärderingsgrupp, varje år följer upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen. I utskottets budgetbetänkande för utgiftsområde 20 redovisas resultatet av uppföljningen av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2009 (bet. 2008/09:MJU1). Utskottet har bl.a. genomfört uppföljningar av insatser för havsmiljö och klimat. Bland annat konstateras att insatser för havsmiljön styrs av flera olika mål, vilket gör att resultaten av insatserna inom havsmiljöområdet redovisas på olika ställen i budgetpropositionens resultatredovisning. Det konstaterades att den nuvarande strukturen för miljö målen gör att det är svårt att ge en samlad resultatutveckling för ett sådant övergripande område som havsmiljöområdet. Uppföljningen för 2008 visade att samma problem finns på klimatområdet. (Se även 2008/09:RFR3 Uppföljning av statens insatser inom havsmiljöområdet.)

Miljömålsrådet, som ger regeringen underlag för arbetet med att uppnå de sexton nationella miljö kvalitetsmålen, lämnade i mars 2008 en fördjupad utvärdering av arbetet (Miljömålsrådets utvärdering av Sveriges miljö mål 2008, Miljö målen – nu är det bråttom). Miljömålsrådets utvärdering visar att tillståndet i miljön i huvudsak utvecklas åt rätt håll. Detta gäller dock inte klimatmålet. Utvärderingen visar att det blir mycket svårt eller inte möjligt att nå nio av de sexton miljö kvalitetsmålen till 2020. I

rapporten presenteras förslag för att målen ska kunna nås. Utskottet följer Miljömålsrådets arbete och tar aktiv del av de underlag som presenteras. Exempelvis anordnar utskottet sedan flera år ett miljömålsseminarium i samband med att Miljömålsrådet lämnar sin årliga rapport. Syftet är att fördjupa utskottets beslutsunderlag om effekterna av den förda miljöpolitiken.

Utskottet vill vidare uppmärksamma att regeringen har tillkallat en särskild utredare som ska utreda och föreslå förändringar i miljömålssystemets struktur och organisation (dir. 2008:95). Syftet är att förenkla och effektivisera systemets struktur och organisation, bl.a. för att få en ökad samhällsekonomisk effektivitet. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2009.

Enligt vad utskottet erfarit avser regeringen att lämna en miljömålsproposition till riksdagen våren 2010. Propositionen kommer bl.a. att grundas på Miljömålsrådets slutsatser och förslag samt resultatet av den ovan nämnda utredningen. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2008/09: Fi272 (mp) yrkande 8 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller motionsförslaget om att minskad köttkonsumtion ska bli ett delmål inom ramen för de svenska miljö kvalitetsmålen vill utskottet påminna om sin tidigare behandling av liknande förslag som syftar till att köttkonsumtionen ska minska (bet. 2007/08: MJU7). I betänkandet uppmärksammade utskottet bl.a. jordbruksministerns svar på en interpellation (2006/07:318) om köttkonsumtionens miljöpåverkan. Av svaret framgick att omfattningen av köttkonsumtionen i Sverige inte bör regleras. Härvid framhölls att det nya landsbygdsprogrammet inom EU-samarbetet ger nya möjligheter för främst småföretagandet på landsbygden. Betesbaserad nötköttsproduktion kommer att gynnas i och med detta program liksom extensiv nötköttsproduktion. Bakgrunden är de miljövärden som denna produktion bidrar till i form av bl.a. biologisk mångfald och öppet landskap, vilka även är värda att stödja från samhällets sida. Även grovfoderproduktion gynnas, vilket kan minska idisslarnas problem med matsmältningen när koncentrerade fodermedel används. Vidare samarbetar myndigheter och livsmedelsnäring i ett kunskaps- och rådgivningsprojekt som kallas Greppa näringen och som syftar till att stötta lantbrukarna med kunskap och verktyg så att kväve- och fosforförlusterna från jordbruket minskar, framför allt på djurgårdarna. På de betesmarker som nyttjas används inga kemikalier. För den biologiska mångfaldens skull är vi, enligt jordbruksministern, angelägna om att ha betande djur för att behålla vårt mångfasetterade biologiska landskap. Betande djur är en viktig del för att uppfylla de svenska miljö kvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv och Ett rikt odlingslandskap. Utskottet delade jordbruksministerns uppfattning och avstyrkte det då aktuella motionsförslaget.

Utskottet finner inga skäl att ompröva sitt tidigare ställningstagande och avstyrker därför motion 2008/09: MJ228 (mp) yrkande 2.

Miljöpolitikens genomförande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om olika åtgärder för att genomföra miljöpolitiken. Åtgärden avser biologisk mångfald, sambandet mellan miljöbalken och miljö kvalitetsmålen, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivningar (samtliga mp).

Jämför reservation 2 (mp).

Motionerna

Åtgärder för att bevara biologisk mångfald

I motion 2008/09: MJ502 (mp) yrkande 1 begärs att regeringen skyndsamt ska återkomma med en proposition baserad på Miljömålsrådets rapport Nu är det bråttom! Förslagen omfattar åtgärder för att stärka och bevara biologisk mångfald inom framför allt Strategin för hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö. I samma motion, yrkande 7, framhålls att regeringen bör ta fram och genomföra en utvecklingsplan för att öka hänsynen till miljömålen i samhällsplaneringen i enlighet med Miljömålsrådets förslag. Skälen är att ändrad markanvändning är en starkt bidragande faktor till förlusten av biologisk mångfald, och denna påverkan har inte beaktats tillräckligt vid planering och beslut om markanvändning. Att ta ökad hänsyn till miljömålen vid planering är därför en viktig åtgärd. I motionen uppmärksammas vidare att det är viktigt att förbättra kunskapen om att bevara genetisk information inom arter, så att acceptansen för åtgärder för att bevara biologisk mångfald ökar. Regeringen bör därför verka för att öka spridningen av kunskap om biologisk mångfald och dess betydelse, både i och utanför skolan (yrkande 6).

Sambandet mellan miljöbalken och miljö kvalitetsmålen

I motion 2008/09: MJ502 (mp) yrkande 5 föreslås att regeringen bör utreda en ändring av miljöbalken och andra relevanta regelverk för att komplettera med krav på redovisning av konsekvenser för miljömålen. Vidare begärs, i samma motion, att regeringen utreder hur miljöbalken och andra berörda regelverk kan kompletteras med krav på att anmälaren eller den sökande ska redovisa hur ett planerat projekt eller en plan förhåller sig till de nationella miljömålen (yrkande 12).

Åtgärdsprogram m.m.

Enligt motion 2007/08: MJ455 (mp) yrkande 6 behövs en ny typ av åtgärdsprogram med tydligare och skarpare föreskrifter. Åtgärdsprogrammen ska t.ex. kunna innehålla föreskrifter om försiktighetsmått riktade mot enskilda som är direkt bindande och syftar till att uppfylla en miljö kvalitetsnorm. De bör vidare omfatta bestämmelser om åtgärder som myndigheter och

kommuner ska vidta. I samma motion uppmärksammas att det bör finnas större möjligheter för enskilda och ideella miljöorganisationer att överklaga beslut om dessa beslut kan bidra till att utsläppen av ämnen där normerna överskrids ökar, om besluten strider mot åtgärdsprogrammen. I motionen begärs vidare att man utreder hur enskilda och ideella miljöorganisationer ska kunna initiera rättsliga åtgärder om kommun eller myndigheter underlåter att fatta beslut i enlighet med fastställt åtgärdsprogram (yrkande 7).

Miljökonsekvensbeskrivningar

I motion 2008/09:MJ438 (mp) föreslås att man bör införa en särskild instans som granskar miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) så att de håller tillräcklig vetenskaplig kvalitet för att klara en tillståndsprovning. När beslut om tillstånd medges eller nekas och ett överklagande sker får överklagandet inte handla om innehållet i MKB. Domstolen ska heller inte ägna tid och resurser åt att bedöma MKB:s kvalitet.

Utskottets ställningstagande

Åtgärder för att bevara biologisk mångfald

Utskottet ser positivt på det stora engagemang som råder kring genomförandet av miljöpolitiken och till de förslag om olika åtgärder, däribland bevarandet av den biologiska mångfalden, som syftar till att nå de miljökvalitetsmål som riksdagen har beslutat.

FN:s konvention om biologisk mångfald (UN Convention on Biological Diversity, CBD) syftar till bevarande och uthålligt nyttjande av den biologiska mångfalden. Sverige ratificerade konventionen om biologisk mångfald redan 1993, och den är införlivad i miljöarbetet. Som part till konventionen har Sverige förbundit sig att med jämna mellanrum rapportera till konventionens sekretariat om genomförandet. I april 2009 beslutade regeringen att överlämna Sveriges fjärde nationalrapport om biologisk mångfald (regeringsbeslut 2009-04-02, Fourth national report to the Convention on Biological Diversity).

I oktober 2010 ska ett partsmöte för konventionen om biologisk mångfald utvärdera konventionens mål om att tydligt minska förlusten av biologisk mångfald till 2010. Som förberedelse inför detta partsmöte kommer Sverige som ordförande för EU att lyfta fram ekosystemens centrala roll för bl.a. människors välbefinnande och nyttan med bevarad biologisk mångfald. Frågan om att bevara den biologiska mångfalden är en av Sveriges prioriteringar i EU:s miljöministerråd under hösten 2009, enligt regeringens underlag inför ordförandeskapet.

När det gäller frågan om kunskapsspridning om biologisk mångfald behandlas detta i konventionens artikel 13. Artikeln reglerar parternas skyldigheter när det gäller allmän utbildning och medvetenhet. De fördragsslutande parterna ska

- främja och uppmuntra förståelse för vikten av, och de åtgärder som erfordras för bevarandet av, biologisk mångfald, liksom dess spridning genom medier och innefattande av dessa ämnen i utbildningsprogram
- samarbeta, om så är lämpligt, med andra stater och internationella organisationer om att utarbeta utbildnings- och medvetandehöjande program rörande bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald

Av Sveriges fjärde nationalrapport om biologisk mångfald framgår när det gäller artikel 13 att det pågår olika aktiviteter för att implementera artikeln. I det fortsatta arbetet har bl.a. information och utformning av biologiundervisningen uppmärksammats.

När det gäller förslaget om ökat hänsynstagande till miljömålen i samhällsplaneringen har utskottet erfarit att frågan är under beredning. Ett förslag till en ny plan- och bygglag bereds på grundval av den stora mängd förändringsförslag som PBL-kommittén, Byggprocessutredningen och Boverket har lämnat i olika utredningar och rapporter under de senaste fyra åren. Förslaget till ny plan- och bygglag har varit föremål för remissbehandling. Det finns nyheter i förslaget till plan- och bygglag, bl.a. när det gäller allmänna och enskilda intressen. Exempelvis föreslås en bestämmelse om hänsynstagande till klimatpåverkan. Vidare föreslås att översiktsplanens strategiska funktion ska stärkas genom att nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för hållbar utveckling av kommunen ska redovisas i planen.

Som redovisats ovan planerar regeringen att presentera en miljömålsproposition för riksdagen våren 2010. Enligt uppgift kommer den att innehålla underlag från dels Miljömålsrådet, dels den pågående Miljömålutredningen. Utskottet vill inte föregripa det pågående berednings- och utredningsarbetet och föreslår därför att motion 2008/09:MJ502 (mp) yrkandena 1, 6 och 7 lämnas utan vidare åtgärd.

Sambandet mellan miljöbalken och miljö kvalitetsmålen

Utskottet har tidigare behandlat frågor som rör sambandet mellan miljöbalken och miljö kvalitetsmålen. I exempelvis betänkande 2005/06: MJU3 med anledning av proposition 2004/05:150, Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag, anförde utskottet att sambandet mellan miljö kvalitetsmålen och miljöbalken framgår i såväl förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45 del 2) som i propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130). Såsom där angivits har både miljöbalken och miljö kvalitetsmålen till syfte att främja en hållbar utveckling. Miljöbalkens mål om att främja en hållbar utveckling kommer till uttryck i balkens portalbestämmelse (1 kap. 1 §). Samtliga bestämmelser i miljöbalken ska tillämpas på det sätt som bäst tillgodoser balkens mål och syfte, dvs. på det sätt som bäst främjar en hållbar utveckling. Miljö kvalitetsmålen innebär en konkretisering av den miljömässiga dimensionen av hållbar utveck-

ling. De ger vägledning om hur bestämmelserna i miljöbalken ska tillämpas och utgör ett värdefullt tolkningsunderlag för de myndigheter som ska tillämpa balken.

Miljööverdomstolen har vidare i några domar fört resonemang om miljöbalkens hänsynsregler och den tillämpning som ska ske mot bakgrund av den övergripande målbestämmelsen hållbar utveckling – och vid den tillämpningen ska vägledning hämtas från bl.a. de miljömål som riksdagen har fastställt (se t.ex. MÖD 2006:53).

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet motion 2008/09: MJ502 (mp) yrkandena 5 och 12.

Åtgärdsprogram m.m.

Miljö kvalitetsnormer infördes i svensk rätt genom miljöbalken för att uttrycka den lägsta godtagbara miljö kvaliteten på olika områden. Samtidigt med miljö kvalitetsnormer infördes åtgärdsprogram som ett instrument för att uppfylla dessa. Ett sådant program ska tas fram så snart det visar sig att en miljö kvalitetsnorm inte uppfylls, och det innehåller åtgärder som behöver vidtas för att normen ska kunna uppfyllas. Med sin nuvarande utformning är åtgärdsprogrammen bindande för myndigheter och kommuner. Ett åtgärdsprogram får omfatta all verksamhet och alla åtgärder som kan påverka möjligheten att uppfylla föreskrivna miljö kvalitetsnormer. Exempel på åtgärder är skärpta krav och intensifierad tillsyn, som – när de omsätts i myndigheternas och kommunernas verksamheter – kommer att rikta sig till enskilda verksamhetsutövare enligt de övriga bestämmelser som finns i miljöbalken.

Åtgärdsprogrammen har vidare berörts av olika utredningar, och underlag finns i Miljöbalkskommitténs slutbetänkande, Miljöbalken; miljö kvalitetsnormer, miljöorganisationerna i miljöprocessen och avgifter (SOU 2005:59), och betänkandet av Utredningen om åtgärdsprogram, Åtgärdsprogram för miljö kvalitetsnormer (SOU 2005:113). Detta underlag ligger till grund för en planerad proposition som, enligt uppgifter från Regeringskansliet, bl.a. kommer att omfatta åtgärdsprogrammen. Utgångspunkter för förslagen är att åtgärdsprogrammen ska vara mer precisa och styrande med tydliga krav på myndigheter och kommuner. Förslagen innebär även strängare krav på uppföljning och redovisning av åtgärderna, bättre kvantifiering av vad varje åtgärd ska få för resultat, krav på förslag om finansiering av åtgärderna och tydliggöranden i fråga om åtgärdsprogrammets roll i de kommunala planeringsprocesserna.

Frågor som rör bl.a. ökade möjligheter för ideella organisationer att överklaga beslut om beslutet strider mot åtgärdsprogram m.m. har tidigare behandlats av utskottet. Detta har skett bl.a. på grundval av förslag från regeringen som rörde lagändringar för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (prop. 2006/07:95, bet. 2006/07: MJU17). Riksdagens beslut innebär att bestämmelserna i 10 kap. miljöbalk-

ken skulle kompletteras med bestämmelser om ansvar för sådana allvarliga miljöskador som omfattas av direktivet. Miljöorganisationer som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken fick enligt riksdagens beslut rätt att överklaga beslut om tillsyn enligt 10 kap. miljöbalken eller bestämmelser som meddelats med stöd av kapitlet. Lagändringen trädde i kraft den 1 augusti 2007.

Av regeringens proposition som föregick lagändringen framgår att såväl den nuvarande regeringen som den tidigare överväger respektive övervägde frågor som rör miljöorganisationernas talerätt. Detta anmärktes i såväl proposition 2004/05:65 som proposition 2005/06:182 och proposition 2006/07:95. Den lagändring som skedde till följd av proposition 2005/06:182 innebar ett förtydligande och en förstärkning av miljöorganisationers talerätt i och med att dessa därefter fick en uttrycklig rätt att överklaga bl.a. villkor i tillstånd, liksom domar och beslut till följd av omprövning.

Genom bestämmelser i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut har miljöorganisationerna vidare garanterats en talerätt inom ramen för rättsprövningsinstitutet. Denna talerätt är direkt kopplad till artikel 9.2 i den s.k. Århuskonventionen. Genom proposition 2008/09:119 har miljöorganisationernas överklagandemöjligheter ytterligare utsträckts så att de numera omfattar en rätt att överklaga domar och beslut om upphävande av skydd av områden enligt 7 kap. Genom en lagändring till följd av samma proposition har för övrigt friluftsförbund getts en rätt att överklaga i fråga om strandskydd. Sammantaget visar de senare årens rättsutveckling att frågan om miljöorganisationers talerätt följs noga och utvecklas kontinuerligt. Av tidigare propositionsuttalanden framgår att regeringen också har för avsikt att återkomma i denna fråga.

Enskilda har vidare rätt att överklaga beslut som angår dem och som gått dem emot (se 16 kap. 12 § miljöbalken). Även ett beslut som en myndighet fattar om att inte vidta en åtgärd som den enskilde begärt kan överklagas. Miljöorganisationer kan överklaga domar och beslut inom ramen för 16 kap. 13 § miljöbalken (och en rad speciallagar). En miljöorganisationers talerätt är mer långtgående än enskildas eftersom organisationerna inte behöver vara berörda för att få överklaga ett beslut. Även miljöorganisationer kan ta initiativ till myndighetsåtgärder och därmed också överklaga myndighetens beslut att inte vidta åtgärder.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motion 2007/08: MJ455 (mp) yrkandena 6 och 7 lämnas utan vidare åtgärd.

Statens ansvar för miljöpolitiken m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att staten måste ta ett större ansvar för att nå miljökvalitetsmålen (s), om återrapportering och konsekvensbeskrivning av uppfyllelse av miljömålen (mp) och om tillståndsprovningens utformning (m).

Jämför reservationerna 3 (s) och 4 (mp).

Motionerna

Statens ansvar för miljöpolitiken

I motion 2008/09:MJ352 (s) uppges att Miljömålsrådets uppföljning av arbetet med att nå miljömålen visar att stora utmaningar återstår. Det behövs därför fler åtgärder och tydligare styrmedel på nationell nivå för att miljön och människors hälsa ska utvecklas i positiv riktning, så att man kan nå de av riksdagen uppsatta miljökvalitetsmålen till 2020. Mot denna bakgrund begärs att staten tar ett större ansvar för att vår miljö ska utvecklas i positiv riktning.

Återrapportering av måluppfyllelse m.m.

I motion 2008/09:MJ502 (mp) framhålls att statlig verksamhet ofta brister i att integrera miljöhänsyn. På grundval av detta förhållande begärs att regeringen i berörda myndigheters regleringsbrev inför krav på återrapportering av miljömålen (yrkande 3). Regeringen bör vidare komplettera 15 § kommittéförordningen med krav på en beskrivning av konsekvenserna för miljömålsuppfyllelsen (yrkande 4).

Tillståndsprovningens utformning

I motion 2008/09:MJ453 (m) påpekas att ett tillståndspliktigt företag som vill genomföra miljöförbättrande åtgärder ofta behöver söka om sina miljö-tillstånd. Den nuvarande utformningen av tillståndsprovningen motverkar således miljöförbättringar. Därför bör företag som vill göra miljöförbättrande åtgärder få en ”gräddfil” i tillståndshandlingen, en snabb hantering som gör att förbättringar snabbt och smidigt kommer på plats.

Utskottets ställningstagande

Som framgått under avsnittet om miljöpolitikens mål tillkallade regeringen i juli 2008 en särskild utredare som ska utreda och föreslå förändringar i miljömålssystemets struktur och organisation (dir. 2008:95). Syftet är att förenkla och effektivisera systemets struktur och organisation, bl.a. för att öka den samhällsekonomiska effektiviteten. I uppdraget ingår att lämna förslag som innebär att miljöproblemens internationella karaktär beaktas och

att näringslivets miljöarbete bättre tas till vara i miljömålssystemet. I uppdraget ingår också att analysera och vid behov föreslå förbättringar av rapporteringen av tillståndet i miljön. Utredaren ska analysera och lämna förslag till en förenkling av ansvars- och rollfördelningen inom miljömålsarbetet med avseende på det lokala och regionala miljömålsarbetet. Utredaren ska även lämna förslag till en systematiserad uppföljning av vidtagna åtgärders kostnadseffektivitet. Uppdraget i sin helhet ska redovisas senast den 30 september 2009. På grundval av bl.a. utredarens underlag planerar regeringen att lämna en miljömålsproposition till riksdagen våren 2010. Utskottet utgår från att behovet av eventuella preciseringar av det statliga ansvaret för att nå de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen kommer att prövas i samband med detta arbete. Utskottet vill således inte föregripa det pågående beredningsarbetet. Därför avstyrks motionerna 2008/09: MJ352 (s) och 2008/09: MJ502 (mp) yrkandena 3 och 4.

Utskottet noterar att frågan om ”grön gräddfil” tidigare har varit föremål för riksdagsbehandling. I svar på skriftlig fråga 2007/08:762 den 20 februari 2008 om införandet av ”grön gräddfil” för hela näringslivet hänvisade miljöministern till sitt svar på en skriftlig fråga i december 2007 av samma frågeställare som också den rörde ”grön gräddfil” (svar på skriftlig fråga 2007/08:405). I sammanhanget framgick att regeringens ambition är att miljöprövningen ska vara enkel för alla som vill genomföra miljöförbättrande åtgärder. Arbetet med att förenkla och förtydliga miljölagstiftningen är intensivt. Onödiga krav på verksamhetsutövarna ska tas bort.

Miljöministern konstaterade samtidigt att frågan inte är helt okomplicerad eftersom det fortfarande kommer att behövas någon form av miljöbedömning för att kunna säkerställa att företagets planerade åtgärd verkligen innebär en förbättring för miljön. Miljöförbättrande åtgärder kan också ha andra konsekvenser som behöver bedömas i det större sammanhang som en miljöprövning syftar till.

Regeringen har som mål att företagens administrativa kostnader ska minska med minst 25 % till hösten 2010. Avsikten är att regelförenklingsarbetet ska leda till en märkbar förändring i företagets vardag. Prövningsprocessen måste underlättas och effektiviseras för alla verksamhetsutövare. Inom regeringen pågår ett intensivt arbete med att förenkla och förtydliga miljölagstiftningen för att minska de svenska företagens administrativa kostnader.

Förfarandet vid ändring av miljöfarliga verksamheter har för inte så länge sedan förenklats genom att en ändring av en verksamhet inte behöver innebära ett krav på ny tillståndsprövning för verksamheten i dess helhet. När en verksamhetsutövare ansöker om tillstånd till en ändring av en verksamhet får tillståndet och tillståndsvillkoren begränsas till att endast avse den sökta ändringen. Reglerna ger förutsättningar för att angelägna och brådskande ändringar av en verksamhet inte riskerar att dra ut på tiden.

Det är, enligt miljöministern, möjligt att förenkla miljöprövningen ytterligare. Regeringen har därför tillsatt en utredning som inledningsvis ska se över instansordningen för prövningen av de största verksamheterna samt möjligheterna till en samordning av miljö- och fastighetsdomstolarna. Utredningen kommer även att omfatta frågor som rör samordning av bestämmelser om miljökonsekvensbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar, en enklare och mer enhetlig bedömning av vattenverksamheter och andra verksamheter samt förutsättningar för produktion av förnybar energi. Översynen bidrar till att effektivisera handläggningen både vid länsstyrelserna och vid domstolarna. Det är viktigt att handläggningstiderna verkligen blir kortare. Miljöministern följer frågan.

De åtgärder som är vidtagna och de som är under utredning innebär att regelförbättrande åtgärder införs i miljölagstiftningen för alla verksamhetsutövare. Frågan är dock inte så enkel som uttrycket ”grön gräddfil” ger intryck av. Även miljöförbättrande företag har inverkan på omgivande allmänna och enskilda intressen. De som påverkas måste få komma till tals. Miljöprövningen har en viktig funktion för rättssäkerheten. Det får inte glömmas bort när vi förenklar reglerna menar miljöministern. Han uttrycker slutligen en förhoppning om att de förenklingar som genomförs stimulerar företagen att miljöförbättra sina verksamheter.

Avslutningsvis vill utskottet uppmärksamma att Miljöprocessutredningen har överlämnat huvudbetänkandet Miljöprocessen (SOU 2009:10) till regeringen. Miljöprocessutredningen föreslår en ny organisation, en ny instansordning och en ny processlag för prövning av mål och ärenden enligt miljöbalken, plan- och bygglagen och fastighetsbildningslagen. Beredning pågår inom Regeringskansliet.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion 2008/09: MJ453 (m).

Tillsyn och sanktioner enligt miljöbalken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör tillsyn och sanktioner enligt miljöbalken. Förslagen avser miljöstraffavgifter (m), miljöcertifiering i förhållande till tillsyn (c), miljöregler för bensinstationer (m) och översyn av miljöbalken (m).

Motionerna

Miljöstraffavgifter

Enligt motionerna 2007/08: MJ226 och 2008/09: MJ263 (båda m) behöver systemet med miljöstraffavgifter ses över. Bakgrunden är att relativt små överträdelser, som underlåtenhet att i rätt tid lämna in miljörapporter, kan innebära stora negativa konsekvenser för små enskilda näringsidkare.

Det är bra med ett sanktionssystem på miljöområdet, men det är viktigt att det är konsekvent och att sanktionen är proportionell i förhållande till överträdelserna.

I motion 2007/08: MJ245 (m) förordas en översyn av miljöstraffsystemet så att större hänsyn tas till företagets storlek och den miljökada som företaget åsamkat. Det är orimligt att ett företag som inte lämnar in den årliga miljörapporten i tid bestraffas utan att hänsyn tas till företagets möjlighet att betala de böter det åläggs.

Tillsynsmyndigheters anmälningsskyldighet

I motion 2008/09: MJ348 (m) påpekas att tillsynsmyndigheten enligt 26 kap. 2 § miljöbalken ska överlämna misstankar om brott till polis eller åklagare. Genom att anmälningsskyldigheten är ovillkorlig omöjliggörs en konstruktiv dialog mellan tillsynsobjektet och tillsynsmyndigheten. Motornären anser att tillsynsmyndigheternas anmälningsskyldighet ska ändras så att de inspektioner som är påkallade av dem som ska inspekteras undantas från anmälningsskyldigheten. Då skulle många misshälligheter undvikas och samarbetet mellan myndigheter och andra förbättras. Undantaget är när grava överträdelser av lagen skett och det är uppenbart att den som påkallat inspektionen gjort detta i syfte att vinna tid.

Miljöcertifiering visavi kommunernas tillsyn

I motion 2008/09: MJ334 (c) uppmärksammas miljöcertifiering vid företag i förhållande till kommunernas tillsyn. Miljöcertifieringen sker enligt godkänd standard. Den kan vara omfattande, och årliga revisioner krävs för att behålla certifieringen. Dessutom genomför kommunerna miljötillsyn, vilket innebär att företagen får bekosta tillsynsinsatser två gånger. Mot denna bakgrund föreslås att lagstiftningen ses över i syfte att underlätta för företagen, och därför bör man godkänna att en branschrevision är likvärdig med kommunernas tillsyn.

Översyn av miljöregler för bensinstationer

Enligt motion 2008/09: MJ268 (m) behöver en översyn av miljöregler och krav på inspektioner vid landets bensinstationer genomföras. I motionen framhålls att en orsak till att stationer avvecklas är att det är svårt att få lönsamhet i takt med hårdare miljöregler och fler inspektioner. Effekterna blir att människor på landsbygden får längre resor till sin närmaste bensinstation, vilket motverkar syftet med strängare miljöregler. Regelverket för bensinstationerna bör därför ses över för att underlätta en god tillgång till service i hela landet och därmed motverka onödiga bilresor.

Översyn av miljöbalken

I motion 2007/08:MJ266 (m) begärs att miljöbalken ses över i syfte att minska byråkratin och avgiftsnivåerna. I motionen uppges att miljöbalken medför ett oerhört stort arbete och en orealistisk byråkrati. Det medför mycket stora utredningskostnader för företagen, vilket hämmar utvecklingen. Man måste vidare aktivt hjälpa företag att följa miljöbalken och inte bara straffa de företag som har gjort fel.

Utskottets ställningstagande

Miljösanktionsavgifter

Enligt 30 kap. 1 § miljöbalken kan sanktionsavgiftens storlek uppgå till minst 1 000 kr och högst 1 000 000 kr. Regeringen har genom förordningen (1989:950) om miljösanktionsavgifter föreskrivit för vilka överträdelser av miljöregler tillsynsmyndigheten ska påföra en miljösanktionsavgift och hur stor avgiften ska vara.

När regeringen fastställer miljösanktionsavgifternas storlek ska den väga in såväl hänsyn till överträdelsens allvar som betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser. Med det senare avses de objektiva omständigheterna, såsom hur lång tid som överträdelsen har pågått, överträdelsens omfattning, den typiska fara som överträdelsen medför och känsligheten hos den omgivning som påverkas.

För att åstadkomma en stark styreffekt är det viktigt att miljösanktionsavgift kan påföras frekvent vid överträdelser som i och för sig kan föranleda avgift. Detta bör också kunna ske redan kort tid efter det att överträdelsen har ägt rum. Ett sådant system kan åstadkommas endast om det är enkelt att avgöra med vilket belopp avgiften ska påföras vid varje enskilt tillfälle. Det förhållandet att de överträdelser som kan föranleda avgift begränsas ger ökat utrymme att schablonisera avgiftsbeloppen. Att beakta en mängd olika omständigheter vid fastställandet av miljösanktionsavgiftens storlek låter sig inte göras inom ramen för ett förhållandevis schabloniserat system (prop. 1997/98:45).

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat olika frågor som rör miljösanktionsavgifter. I betänkande 2006/07:MJU9 Lagändringar med anledning av nya EG-direktiv om avgaskrav för motorer i tunga fordon, m.m. konstaterade utskottet, när det gällde begäran om att se över systemet med miljösanktionsavgifter, att riksdagen i juni 2006 biföll regeringens proposition 2005/06:182 med förslag till ändringar i miljöbalkens sanktionssystem. Beslutet innebar att sanktionssystemet renodlades på så sätt att miljösanktionsavgifter – vilka är snabba, tydliga, schabloniserade och enkla – ska användas för förseelser som är mindre allvarliga medan de mer allvarliga förseelserna omfattas av straffansvar. Genom åtalprövningsregeln i 29 kap. 11 § miljöbalken undviks att både miljösanktionsavgift tas ut och

straffansvar utkrävs för samma förseelse. Vidare utvidgades utrymmet för att inte påföra miljöstraffavgift något (bet. 2005/06:MJU25, rskr. 2005/06:387).

Utöver dessa ändringar i miljöbalken har det, efter utredning av Naturvårdsverket, genomförts ändringar i bilagan till förordningen (1998:950) om miljöstraffavgifter, där det anges för vilka överträdelser och med vilka belopp som miljöstraffavgifter ska tas ut. Ändringar som gällde sänkta avgiftsbelopp trädde i kraft den 1 april 2004. Förändringen innebar att avgiftsbeloppen för flera överträdelser, bl.a. försening med att lämna in miljörapport, sänktes från 5 000 till 1 000 kr. En helt ny bilaga med mer genomgripande förändringar av vilka överträdelser som föranleder miljöstraffavgift trädde i kraft den 1 januari 2007. Enligt Naturvårdsverkets bedömning i rapporten Miljöstraffavgifter – Redovisning av regeringsuppdrag M2004/2012/R, borde ändringarna innebära förbättrade villkor för småföretagarna eftersom sanktionssystemet blir tydligare och innebär lägre eller avskaffade avgifter på, för småföretagen, flera viktiga punkter.

Miljöministern har vidare behandlat miljöstraffavgifter i olika sammanhang. I svar på skriftlig fråga 2007/08:1497 den 11 augusti 2007 om miljöstraffavgifter anförde ministern att miljöstraffavgifterna är en viktig del av det miljörettsliga sanktionssystemet. Avgiftssystemet ska vara snabbt, enkelt, tydligt och förutsägbart för att på ett effektivt sätt bidra dels till en hög standard i miljöpåverkande verksamheter, dels till att miljöreglerna efterlevs och får verkligt genomslag. Producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter i syfte att minska avfallsmängden och användningen av farliga ämnen i produkter är också mycket viktigt. En förutsättning för att producentansvaret ska fungera är att Naturvårdsverket får kännedom om producenterna och de produkter de säljer. Utan en effektiv sanktion finns en risk för att producentansvaret inte fungerar, vilket skulle leda till negativa konsekvenser för miljön. De regler som infördes av den förra regeringen avseende miljöstraffavgifter och producentansvar för elektriska och elektroniska produkter har visat sig bli mycket kännbara för små företag. För att komma till rätta med detta och åstadkomma sanktioner som är mer rimliga och proportionerliga beslutade regeringen att ändra bestämmelserna om miljöstraffavgifter. Ändringarna trädde i kraft den 15 juli 2007. Miljöstraffavgiften för utebliven rapportering till Naturvårdsverket är nu 10 000 kr. Enligt allmänna straffrättsliga principer ska en ny bestämmelse som medför lindrigare straff tillämpas även bakåt i tiden. De sänkta miljöstraffavgifterna gäller därmed också när äldre överträdelser prövas efter det att reglerna trätt i kraft.

I svar på interpellation 2007/08:229 den 23 november 2007 om miljöstraffavgifter för småföretag anförde miljöministern att miljöstraffavgift ska tas ut av den som överträtt de regler som anges i bilagan till förordningen om miljöstraffavgift. För en enhetlig rättstillämpning och för ett effektivt system är det viktigt att utrymmet för skönsmässiga bedömningar är begränsat. Därför har möjligheterna att i det enskilda fallet befria

från skyldigheten att betala miljöstraffavgift också varit mycket begränsade. Sedan den 1 januari 2007 finns emellertid utökade möjligheter att medge befrielse från miljöstraffavgift. Avgift behöver inte tas ut om det skulle vara oskäligt med hänsyn till vissa omständigheter. Det är visserligen för tidigt att utvärdera effekterna av det ökade utrymmet för avgiftsbefrielse, men regeringen följer utvecklingen noga.

Mot denna bakgrund konstaterar utskottet att regeringen löpande följer såväl effekter av miljöstraffavgifter som vilka nivåer som är lämpliga för att syftet med lagstiftningen ska uppnås. Utskottet föreslår därför att motionerna 2007/08: MJ226, 2007/08: MJ245 och 2008/09: MJ263 (samtliga m) lämnas utan vidare åtgärd.

Tillsynsmyndigheters anmälningsskyldighet

Av 29 kap. miljöbalken framgår att vissa av miljöbalkens bestämmelser och vissa bestämmelser i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken är kriminaliserade. Tillsynsmyndigheten ska enligt 26 kap. 2 § miljöbalken anmäla överträdelse av dessa bestämmelser till polis- eller åklagarmyndigheten, om det finns misstanke om brott. Enligt miljöbalkspropositionen 1997/98:45 ska tillsynsmyndigheten inte själv göra någon bedömning av om överträdelsen kan föranleda fällande dom eller om det är ett ringa brott, utan anmäla de faktiska förhållandena så snart en straffbar överträdelse kan konstateras. Gärningens allvar, om vårdslöshet eller uppsåt förelegat, vem som är ansvarig för överträdelsen i straffrättslig mening och liknande bedömningar ska i stället ske i den efterföljande brottsutredningen.

För miljöbrott (29 kap. 1 § miljöbalken) gäller ansvarsfrihet om ett förfarande är allmänt vedertaget eller med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarligt. Det får även dömas till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för gärningen om gärningsmannen frivilligt har avvärjt en fara eller verkan innan en avsevärd olägenhet har uppkommit (29 kap. 14 § miljöbalken).

För flertalet av de övriga brottsrubriceringarna i 29 kap. miljöbalken gäller ansvarsfrihet om gärningen kan anses som ringa. Gärningen anses som ringa om den framstår som obetydlig med hänsyn till det intresse som är avsett att skyddas genom straffbestämmelsen. Vidare gäller att åtal bara får väckas om det är påkallat från allmän synpunkt, om det gäller en gärning som kan föranleda miljöstraffavgift och inte kan antas föranleda annan påföljd än böter.

Utskottet anser att det är väsentligt att anmälningsskyldighet såsom den anges i balken gäller alla överträdelse om det finns misstanke om brott, för på så sätt bör fallen bli belysta och utredda. Det ankommer inte på tillsynsmyndigheten att bedöma straffbarheten utan denna uppgift åligger polis- eller åklagarmyndigheten. Av dessa skäl avstyrker utskottet motion 2008/09: MJ348 (m).

Miljöcertifiering visavi kommunernas tillsyn

Enligt principen om att förorenaren betalar ska myndigheternas tillsyn bekostas av den som är föremål för tillsyn. Avgiften ska stå i rimlig proportion till den kostnad som den avgiftsbetalande åsamkar myndigheten.

De statliga myndigheternas avgifter regleras i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Av 9 kap. 3 § i denna förordning framgår dock att en myndighet i det enskilda fallet får sätta ned eller efterskänka avgift med hänsyn till tillsynsbehovet eller annan särskild omständighet. När det gäller kommunernas tillsyn beslutar kommunfullmäktige om vilka avgifter de kommunala nämnderna debiterar. Enligt 8 kap. 3 c § kommunallagen (1991:900) får kommunen inte ta ut högre avgifter än vad som svarar mot kostnaderna för de tjänster som kommunerna tillhandahåller (självkostnaden).

Enligt 26 kap. 19 § miljöbalken föreskrivs att den som bedriver miljöfarlig verksamhet är skyldig att bedriva egenkontroll. Med detta menas att verksamhetsutövaren fortlöpande ska planera och kontrollera verksamheten i syfte att motverka eller förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön. Verksamhetsutövaren ska också genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens påverkan på miljön. Den verksamhetsutövare som så önskar kan välja att utföra sin egenkontroll med hjälp av miljöledningssystem som exempelvis ISO 14001 eller EMAS.

Enligt Naturvårdsverkets handbok Operativ tillsyn (2001:4) bör tillsynsmyndigheten arbeta konkurrensneutralt. Därför bör behovet av tillsyn avgöra vilken tillsyn som myndigheten prioriterar och hur den genomförs, inte medverkan i sig i ett visst miljöledningssystem. Behovet bestäms bl.a. av verksamhetens betydelse för miljön och människors hälsa samt kvaliteten på egenkontrollen, som visar om verksamhetsutövaren kan förväntas ta eller har tagit sitt eget ansvar och följt bestämmelserna i miljöbalken. För att tillsynen ska bli effektiv och bäst säkerställa miljöbalkens syfte, bör myndigheten bedriva sin intensivaste tillsyn gentemot verksamheter av betydelse för miljö och hälsa där egenkontrollen samtidigt fungerar sämre. Ett skäligen antagande är därför att förutsättningarna för en god egenkontroll är bättre i en verksamhet med ett miljöledningssystem, särskilt om detta är certifierat eller kontrollerat av ett ackrediterat organ. Därför finns det skäl att anta att tillsynsbehovet normalt är mindre vid sådana verksamheter. Tillsynsbehovet måste dock även vid sådana verksamheter avgöras från fall till fall.

Miljöbalkskommittén hade i uppdrag att ägna särskilt intresse åt bl.a. tillsynens effektivitet och dess förhållande till de standardiserade miljöledningssystemen EMAS och ISO 14001. Kommittén skulle följa upp hur tillsynsarbetet enligt miljöbalken av miljöfarlig verksamhet påverkas av att verksamheter är anslutna till EMAS eller ISO 14001. Förhållanden som skulle undersökas var vilken långsiktig inverkan på tillsynsbehovet och tillsynsavgiften som detta kunde medföra och vilka samordningsmöjligheter

mellan å ena sidan tillsyn och å andra sidan miljöledningssystemen EMAS och ISO 14001 som föreligger. Uppdraget redovisades i delbetänkandet Miljöbalken under utveckling – Ett principbetänkande (SOU 2002:50). Enligt delbetänkandet ansåg tillsynsmyndigheterna överlag att det åtminstone än så länge inte hade visat sig föreligga någon sådan lägre tidsåtgång för tillsynen hos företag med miljöledningssystem att det motiverar en allmän avgiftsnedsättning för dessa företag.

Miljöbalkskommitténs slutsats är att miljöledningssystemen ISO 14001 och EMAS ger en rad positiva effekter för miljöarbetet inom företagen, men att motsvarande positiva effekter dock kan nås även genom andra sätt att organisera arbetet inom företaget. Kommittén understryker att ett miljöledningssystem är verksamhetsutövarens eget instrument för att internt ordna miljöarbetet och att åstadkomma miljöförbättringar för att uppfylla kraven i förordningen om egenkontroll. Myndighetstillsynen innebär en kontroll av att samhällets krav på verksamhetsutövaren är uppfyllda. Myndigheterna har tillgång till ett antal instrument för att kunna följa upp och säkerställa efterlevnaden av de krav som gäller. Den tillsynen kan inte ersättas av företagsinterna miljöledningssystem. Det är alltså viktigt att hålla isär företagens interna miljöledningssystem och det myndighetsstyrda tillsynsarbetet.

Kommittén framhåller också att avgifterna för prövning och tillsyn med dagens avgiftssystem ska vara avpassade så att de täcker myndigheternas kostnader för dessa aktiviteter. Myndigheternas resurser för tillsyn är redan i dag knappa, och de kan därför totalt sett inte minskas. Därför är det inte möjligt att införa lägre avgifter för en del av verksamhetsutövarna utan att samtidigt höja dem för andra. Det innebär i sin tur att det är tveksamt om det är lämpligt att minska avgifterna för just de företag som infört certifierade miljöledningssystem som ISO 14001 eller EMAS. Det förefaller enligt kommittén inte rimligt att låta företag som kanske arbetar lika bra med miljöfrågorna som andra, men med andra system, bekosta detta. Det är inte säkert att de andra företagen tar mer myndighetsresurser i anspråk eller har större miljöpåverkan.

Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motion 2008/09: MJ334 (c).

Översyn av miljöregler för bensinstationer

Trafikutskottet har tidigare behandlat frågor som rör miljöregler m.m. för tankställen för förnybara bränslen (bet. 2008/09:TU13). Enligt utskottet måste transportsektorn bidra till minskade utsläpp av koldioxid för att motverka klimatförändringarna, bl.a. genom att beroendet av fossila drivmedel bryts. Viktiga steg på vägen har tidigare tagits, bl.a. genom riksdagens beslut om lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel och genom förordningen om statligt stöd till åtgärder för främjande av distribution av förnybara drivmedel.

Av grundläggande betydelse är att infrastrukturen för tillhandahållande av förnybara drivmedel samverkar med den tekniska utvecklingen av såväl fordon som förnybara drivmedel, så att målet om oberoendet av fossila drivmedel kan nås. Trafikutskottet ställde sig bakom syftet med de då aktuella motionerna, nämligen att distributionen av förnybara drivmedel bör säkerställas. Enligt vad trafikutskottet har erfart har ett stort antal tankställen, särskilt i gles- och landsbygder, lagts ned eller planeras bli nedlagda. Enligt vissa studier som hittills har genomförts är orsakerna till dessa nedläggningar komplexa. En orsak anges vara strukturomvandlingen i branschen; införandet av den s.k. pumplagen bedöms däremot inte ha den inverkan som befarats eller påstås.

Av betänkandet framgår vidare att länsstyrelserna i Värmlands och Dalarnas län har ett regeringsuppdrag att utreda och sprida kunskaper om framgångsrika insatser inom området kommersiell service. Dessa län har på senare tid varit särskilt aktiva och innovativa, bl.a. när det gäller insatser för att motverka en försämring av tillgängligheten till drivmedel. I uppdraget sägs att särskilt åtgärder som rör framtida tillgänglighet till drivmedel ska uppmärksammas och att insatser som rör samverkan mellan kommersiell och offentlig service ska beaktas. Resultaten bör vara användbara i andra delar av landet. Uppdraget förväntas resultera i kunskaper som blir viktiga i länens arbete med att ta fram och genomföra insatser inom de regionala serviceprogrammen.

I juni 2008 beslutade trafikutskottet att genomföra en uppföljning av lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel. Huvudområdena som ska belysas är följande: utbyggnaden av tankställen med förnybart drivmedel, konsekvenser för näringslivet, insatser för att öka utbudet av förnybara drivmedel och insatser för att öka efterfrågan på förnybara drivmedel. Uppföljningen beräknas vara slutförd under hösten 2009.

Miljö- och jordbruksutskottet anser att resultatet av regeringsuppdragen till länsstyrelserna i Värmlands och Dalarnas län samt trafikutskottets uppföljning bör avvaktas och föreslår därför att motion 2008/09:MJ268 (m) lämnas utan vidare åtgärd.

Översyn av miljöbalken

Regeringen har som mål att minska företagens administrativa kostnader till följd av statliga regler med minst 25 % till hösten 2010. Tolv departement och 52 myndigheter har haft regeringens uppdrag att ta fram underlag för regeringens handlingsplan för regelförenklingsarbetet. I april 2008 överlämnades en skrivelse till riksdagen (skr. 2007/08:131) med en samlad redogörelse för regelförenklingsarbetet på departementen. I handlingsplanen finns bl.a. åtgärder som syftar till förenkling av reglerna i miljöbalken.

Regeringen inrättade i maj 2008 ett rådgivande organ för regeringen och förvaltningsmyndigheter under regeringen, Regelrådet, för att bistå regelgivarna i arbetet med regelförenklingar för företagen (dir. 2008:57). Regelrådet ska granska utformningen av förslag till nya och ändrade regler

som kan få effekter av betydelse för företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Regelrådet ska ta ställning till om regelgivarna genomfört föreskrivna konsekvensutredningar och bedöma om nya och ändrade regler utformas så att de uppnår sitt syfte på ett enkelt sätt till en, relativt sett, låg administrativ kostnad för företagen. Regelrådet ska bedriva sin verksamhet t.o.m. den 31 december 2010.

Utskottet vill vidare uppmärksamma att det vid årsskiftet 2007/08 infördes nya förordningar, vilka kräver att konsekvensutredningar görs på samtliga nivåer i lagstiftningskedjan. Regelrådet kommer att fr.o.m. den 1 oktober 2008 granska all ny lagstiftning så att nyttan med ny lagstiftning vägs mot kostnaden för företagen.

Utskottet konstaterar att många svenska företag påverkas av miljöbalken och de regler som utfärdats med stöd av den. De största administrativa kostnaderna inom miljöområdet uppstår främst i samband med miljöfarlig verksamhet, särskilt tillståndsansökan för sådan, enligt myndighetens Nuteks mätningar. Även en ansökan om tillstånd till vattenverksamhet är kostsam för företagen. Utskottet har erfarit att Miljödepartementet för en löpande dialog med näringslivet för att skapa ett enklare och mer ändamålsenligt regelverk. En särskild samrådsgrupp finns inom miljöområdet.

I regleringsbrev för 2009 har Naturvårdsverket fått i uppdrag att se till att de regelverk och rutiner som myndigheten disponerar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare, myndigheter och företag. Naturvårdsverket ska inom sitt ansvarsområde bistå Regeringskansliet (Miljödepartementet) i arbetet med att ta fram underlag till regeringens handlingsplan för regelförenkling för företagen. I arbetet ingår bl.a. en redovisning av arten och inriktningen av det förenklingsarbete som bedrivs på myndigheten samt av förenklingsåtgärder. Som ett led i mätningarna av företagens administrativa kostnader ska myndigheten bistå Verket för näringslivsutveckling (fr.o.m. den 1 april 2009 Tillväxtverket) i arbetet med att mäta förändringar av myndighetens föreskrifter och allmänna råd som påverkar företagens administrativa kostnader.

Naturvårdsverket ska vidare föreslå ändringar i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken i fråga om nya avgifter och ny indelning av verksamheter i olika avgiftsnivåer för vattenverksamheter. Avgifterna ska så långt som möjligt motsvara de kostnader som prövningen och tillsynen är förenade med. Naturvårdsverket ska efter samråd med länsstyrelserna överväga ett avgiftssystem som, beträffande avgifter för miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter, innebär att avgifterna över tiden kan motsvara kostnaderna eller hur avgifterna på annat sätt ska revideras så att de över tiden kan komma att motsvara kostnaderna. I samband med detta ska Naturvårdsverket, efter samråd med länsstyrelserna och berörda centrala myndigheter, föreslå nödvändiga ändringar i de rapporteringssystem som finns avseende rapportering av kostnader och avgifter till Regeringskansliet från länsstyrelserna. Syftet är att kunna följa utvecklingen av kostnaderna och avgifterna avseende miljöfar-

liga verksamheter och vattenverksamheter, så att rapporteringen kan ligga till grund för en revidering av avgifterna. Naturvårdsverket ska redovisa uppdraget senast den 30 juni 2010.

På grundval av vad utskottet här har anfört kan det konstateras att regeringen bedriver ett aktivt arbete med såväl att löpande följa effekterna för företagen av olika regler som att åtgärda brister. Med dessa skäl avstyrks motion 2007/08:MJ266 (m).

Ändring av terrängkörningslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (m) om ändring av terrängkörningslagen.

Motionen

I motion 2008/09:MJ507 (m) föreslås en förenkling av terrängkörningslagen så att den bättre lämpar sig för ändamål som rör prospektering (yrkande 2). Motionären uppger att det i vissa län är mycket svårt för prospekteringsbolag att få tillstånd enligt terrängkörningslagen att använda fordon i terrängen, trots att prospektering i allmänhet orsakar små skador i naturen i förhållande till vad modernt skogsbruk åstadkommer. Mot denna bakgrund uppmärksammas möjligheterna att vid prospektering kunna färdas med fyrhjulsdrivna fordon, borrmaskiner, motorcyklar m.m. i terrängen (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Körning med motordrivna fordon i terräng regleras i bl.a. terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594). Terrängkörningslagen (TKL) är en förbudslag som syftar till att skydda mark och vegetation mot skador samt att minska störningar på fauna och friluftsliv orsakade av motordrivna fordon i terräng.

Av 1 § TKL framgår att all körning i terräng med motordrivna fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är förbjuden i hela landet.

Bestämmelserna gäller

- på barmark
- på snötäckt skogsmark med plant- eller ungskog, om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på skogen
- på snötäckt jordbruksmark, om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på marken.

Inom de delar av fjällområdet som regeringen bestämmer är körning i terräng med motordrivna fordon förbjuden även på annan mark än som anges i första stycket.

Av 4 § TKL framgår att den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot 1 § första stycket 1–3 eller mot förbud eller föreskrift som har meddelats med stöd av lagen döms till böter. Om gärningen är ringa ska inte dömas till ansvar.

Terrängkörningslagen omfattar alla som kör i terräng, även de som kör på egen mark. Om speciella skäl finns kan dispens från förbudet ges för vissa yrkes- och näringsutövningar eller i andra fall när det finns särskilda skäl. I terrängkörningsförordningen (1978:594) finns generella undantag från förbudet i TKL att köra i terräng på barmark. De generellt undantagna är främst grupper som behöver kunna köra motordrivna fordon i terrängen i sin yrkesutövning. Utöver de generella undantagen finns, enligt TKL och TKF, möjlighet för länsstyrelserna att meddela föreskrifter med undantag och besluta om dispenser från förbudet att köra på barmark i terrängen. Även om vissa verksamheter är undantagna från förbudet att köra på barmark enligt 1 § TKF, kan det finnas bestämmelser i annan lagstiftning som förbjuder körningen, såsom föreskrifter för naturreservat eller nationalparker och lagen om kulturminnen. Den som omfattas av något av undantagen från förbudet mot barmarkskörning eller har dispens bör kunna visa identitetshandling och handling som styrker rätten att köra i området, exempelvis tjänstbricka eller dispensbeslut.

Bergsstaten handlägger och beslutar i ärenden som rör prospektering och utvinning av mineral enligt minerallagen (1991:45). En av Bergsstatens uppgifter är att pröva ansökningar om undersökningstillstånd (inmätningar) för att möjliggöra prospektering efter malmer och mineral. Undersökningsarbeten får endast utföras i enlighet med en arbetsplan som ska upprättas av tillståndshavaren och som ska delges markägare och innehavare av särskild rätt. Ytterligare bestämmelser finns i minerallagen.

Undersökningsarbete får inte äga rum i strid med föreskrifter för natur- eller kulturresevat. Tillstånd krävs också för arbeten som på ett betydande sätt påverkar miljön inom s.k. Natura 2000-områden. Ytterligare bestämmelser finns i miljöbalken. Om undersökningsarbetet innebär att verksamhet eller åtgärd kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, ska anmälan för samråd göras hos länsstyrelsen. Sådan anmälan ska alltid göras om arbetet ska ske inom s.k. obrutet fjäll. Regler om detta finns i 12 kap. 6 § miljöbalken och i förordningen (1998:904) om täkter och anmälan för samråd.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser utskottet inte att någon åtgärd från riksdagens sida är påkallad. Motion 2008/09:MJ507 (m) avstyrks därmed.

Naturgrusuttag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (m) om att uttag av naturgrus ska förbjudas i områden som har betydelse för dricksvattenförsörjningen men i övrigt tillåtas.

Motionen

Enligt motion 2008/09:Sk400 (m) yrkande 2 bör uttag av naturgrus förbjudas i de områden som är av betydelse för dricksvattenförsörjningen. Uttag bör däremot tillåtas i områden där tillgången är god och uttaget har en begränsad påverkan. Alternativet till naturgrus är bergskross som, enligt motionären, har negativa effekter på klimatet genom att koldioxidutsläppen ökar eftersom det är mer energikrävande än uttag av naturgrus.

Utskottets ställningstagande

Våren 2009 tog riksdagen ställning till regeringens proposition Enklare och bättre täktbestämmelser (prop. 2008/09:144, bet. 2008/09:MJU25). Riksdagen biföll regeringens förslag att de särskilda provningsreglerna om täkter i miljöbalken tas bort fr.o.m. den 1 augusti 2009. Nya bestämmelser om täkt av naturgrus och täkt av torv införs i miljöbalken. Bestämmelserna innebär bl.a. att en täkt av naturgrus inte får komma till stånd om det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att nyttja ett annat material för det avsedda användningsområdet, om förekomsten av naturgrus är betydelsefull för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen och täkten kan medföra en försämrad vattenförsörjning eller om förekomsten av naturgrus utgör en värdefull kultur- eller naturmiljö. Utskottet anser att motion 2008/09:Sk400 (m) yrkande 2 bör lämnas utan vidare åtgärd med hänvisning till riksdagens tidigare beslut våren 2009.

Biogas från ladugårdar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (mp) om att främja produktion av biogas från ladugårdar.

Jämför reservation 5 (mp).

Motionen

Enligt motion 2008/09:N440 (mp) behöver produktionen av biogas öka. Regeringen bör därför ange i Jordbruksverkets regleringsbrev att myndigheterna ska ändra sina föreskrifter så att biogasproduktion från gödsel tydligt

gynnas framför andra användningsområden för gödsel. I motionen förordas att man i samband med förprovningar av större ladugårdsutbyggnad enligt miljöbalken bör utreda om det är möjligt att utvinna biogas från anläggningen (yrkande 18).

Utskottets ställningstagande

Av regeringens proposition 2008/09:162 En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat som låg till grund för riksdagens beslut i frågan (bet. 2008/09:MJU28) framgår att biogas har bäst miljöprestanda, ger störst energiutbyte och kan, om eventuella läckage av metan hålls på en låg nivå, mest effektivt bidra till att sänka utsläppen av koldioxid av de biodrivmedel som används i dag. Samtidigt kräver biogas mer omfattande investeringar i drivmedelsframställning, distribution och i fordon jämfört med övriga alternativ. Bidrag för framställning, uppgradering, tankställen och fordon är ofta förutsättningar för att tekniken ska komma på plats. Biogas, liksom andra biodrivmedel, är befriad från koldioxid- och energiskatt. Stödet till klimatinvesteringsprogram (Klimp) har bidragit till utbyggnaden av anläggningar för rötning och uppgradering av biogas. Tidigare har även stöd till lokala investeringsprogram, (LIP), gått till satsningar på biogas (ca 300 miljoner kronor). Inom Klimp har hittills cirka en tredjedel (500 miljoner kronor) av bidragsmedlen gått till satsningar på biogas. Dessutom har 70 miljoner från det ovan nämnda bidraget till tankställen för förnybara drivmedel gått till tankställen för biogas.

För att återstående potentialer för framställning av biogas från olika typer av organiskt avfall i samhället i form av hushållsavfall, industrins organiska avfall, jordbruksavfall och grödor samt rötgas från avloppsreningsverk ska tas till vara som drivmedel i transportsektorn krävs fortsatta satsningar. Regeringen anser att satsningar på biogas för fordonsdrift även fortsättningsvis bör utgöra en del av den fortsatta satsningen på biodrivmedel. Utskottet ställde sig bakom regeringens bedömningar.

Utskottet kan därutöver konstatera att regeringen i en ny paragraf (8 a) i förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder har givit Jordbruksverket i uppdrag att utarbeta en genomförandestrategi för åtgärder som avser investeringsstöd till biogasanläggningar.

Jordbruksverket beslutade i juni 2009 om en strategi för stöd till investeringar i biogasanläggningar (dnr 46-6032/09, GD-beslut). Målet är att åstadkomma minskade utsläpp av växthusgaser från stallgödselhantering i kombination med produktion av förnybar energi på landsbygden.

Av strategin framgår att anläggningar som ska röta mycket stallgödsel prioriteras, eftersom den har stor miljöpåverkan genom att den läcker ut mycket metan. Men även de som vill driva en anläggning som rötar annat än stallgödsel, som t.ex. hushållsavfall eller skörderester, kan söka stödet.

Stödet utgår till högst 30 % respektive 50 % i norra Sverige av stödberättigande kostnader. Stödet lämnas för fasta investeringar och vissa kostnader i samband med det. Ansökan sker hos länsstyrelserna.

När det gäller frågan om att Jordbruksverket ska ändra sina föreskrifter så att biogasproduktion gynnas, kan nämnas att bemyndigandet att utfärda föreskrifter vanligtvis finns i aktuell regeringsförordning. Innehållet i föreskrifterna beslutas således av myndigheterna själva.

När man vill etablera större djurhållande verksamheter finns ett förprövningsförfarande enligt miljöbalken. Detsamma gäller vid etablering av biogasanläggningar. Vid samtidig etablering sker en samordnad prövning. En del i förprövningen är att bedöma olika alternativ för verksamhetens lokalisering och hur olika delar i verksamheten kan ta hänsyn till hushållning med material, råvaror och energi så att kretslopp uppnås. Dessutom ska verksamheten bedrivas så att man vidtar de försiktighetsmått som behövs för att förebygga och motverka att verksamheten medför skada för miljön.

Med hänvisning till det anförda konstaterar utskottet att frågan om att främja användning av biogas från bl.a. ladugårdar har behandlats av såväl riksdagen som regeringen och ansvarig myndighet. Jordbruksverket presenterade, efter uppdrag från regeringen, i juni 2009 en strategi för stöd till investeringar i biogasanläggningar som bl.a. syftar till att produktionen av biogas på landsbygden ska öka. Motion 2008/09:N440 (mp) yrkande 18 bör därför lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Resepolicy för statliga myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (v) om resepolicy för statliga myndigheter.

Jämför reservation 6 (v).

Motionen

I motion 2007/08:T327 (v) yrkande 5 uppmärksammas att staten har en viktig roll när det gäller att ställa om till ett hållbart samhälle och minska transportberoendet. Om de statliga verksamheterna har effektiva och miljöanpassade transporter leder det lätt till att detta uppfattas som norm. De statliga myndigheterna bör därför göra den miljöanpassade resan till norm, och varje myndighet bör även anta en resepolicy.

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet behandlade under våren 2009 ett liknande motionsyrkande med innebörden att förvaltningsmyndigheter som är underställda regeringen ska ha en resepolicy (2008/09:FiU25). Riksdagen avsåg förslaget. Bland annat hänvisade utskottet till att regeringen i december 2008 beslutade att myndigheter som har ett miljöledningssystem fr.o.m. 2009 ska följa upp effekterna av sitt miljöarbete. Staten kommer därmed att kunna mäta sin direkta miljöbelastning inom tre olika områden: tjänsteresor, energiförbrukning och andel miljökrav vid upphandling. Målet är att uppföljningen ska leda till att den totala miljöpåverkan från statliga myndigheter minskar. Antalet statliga myndigheter som berörs av beslutet är 196. Ett av uppföljningsmått är koldioxidutsläpp från tjänsteresor (totalt och per anställd). Uppföljningen ska ingå i den ordinarie årliga redovisningen av miljöledningssystemen fr.o.m. 2009. Det innebär att den första redovisningen ska göras i början av 2010. Varje myndighet ska därefter rapportera sitt resultat till regeringen varje år. Dessutom gäller fr.o.m. den 1 februari 2009 en ny förordning (SFS 2009:1) som innebär att statliga myndigheter endast ska köpa miljöbilar till sin fordonspark. Vid upphandling av taxiresor eller hyrbilar är det också miljöbilar som gäller.

Miljö- och jordbruksutskottet ser ingen anledning att göra någon annan bedömning än den finansutskottet gjorde våren 2009 och avstyrker därmed motion 2007/08:T327 (v) yrkande 5.

Konsumtion av kranvatten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (v) som syftar till att minska användningen av buteljerat vatten till förmån för kranvatten.

Jämför reservation 7 (v, mp).

Motionen

I motion 2007/08:MJ365 (v) uppmärksammas vikten av att använda kranvatten i stället för buteljerat vatten. Syftet är att minska konsumtionen av flaskvatten och främja användningen av kranvatten av klimat- och hälsoskäl. I motionen begärs att myndigheterna ska ges i uppdrag att i inriktningen för sina miljöpolicyer införliva minskad konsumtion av vatten på flaska och läsk till förmån för kranvatten (yrkande 6). Vidare föreslås att regeringen bör uppta diskussioner med företrädare för kommuner i syfte att dessa mer aktivt ska utnyttja sina möjligheter att främja användningen av kranvatten (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

I betänkande 2007/08:MJU12 har utskottet tidigare behandlat motionsförslag som syftar till att öka användningen kranvatten av klimat- och hälsoskäl.

Utskottet konstaterade att det på olika håll pågick kampanjer eller andra aktiviteter för att öka användningen av kranvatten. VA-verkens branschorganisation Svenskt Vatten företräder livsmedelsindustrier och ledande miljövårdsföretag i landet. Svenskt Vatten organiserar samarbete och kunskapsspridning, bl.a. vill man uppnå att produktion och distribution av dricksvatten accepteras som en viktig del i livsmedelsförsörjningen. Medlemmarna i Svenskt Vatten levererar dricksvatten och tar emot avloppsvatten från mer än 8 miljoner människor. I tävlingen Sveriges godaste kranvatten 2005 bedömde landets ledande vinprovare och matskribenter kranvatten från 178 av landets kommuner. En liknande tävling hölls 1997. Syftet med tävlingen var att visa att det svenska kranvattnet håller hög klass och utgör en fantastisk naturresurs.

Andra kampanjer har inriktats på att minska konsumtionen av buteljerat vatten och därmed öka användningen av kranvatten. Konsumentföreningen Stockholm (KfS) initierade t.ex. i augusti 2007 en intensiv debatt om vattenkonsumtion. I KfS rapport Totala koldioxidutsläpp från konsumtion av buteljerat vatten i Sverige framgick att Sveriges konsumtion av flaskvatten 2006 orsakade utsläpp av ca 34 000 ton koldioxid. Utsläppen uppstår främst då flaskorna tillverkas och transporteras. Försäljningsstatistiken under hösten 2007 visade att dagligvaruhandelns försäljning av buteljerat vatten minskade med 11 % jämfört med samma period 2006. För hela året var minskningen 4,14 %. Vidare visade en uppföljande undersökning i november 2007 att 78 % av svenskarna hade uppmärksammat debatten om flaskvattnet. 17 % av dem som brukade dricka flaskvatten innan debatten startade uppgav att de hade minskat sin konsumtion eller slutat dricka flaskvatten helt. KfS undersökning om konsumenternas attityder till vatten på flaska genomfördes av undersökningsföretaget Skop under perioden den 17 oktober–3 november 2007. Resultatet redovisas i Rapport till Konsumentföreningen Stockholm om buteljerat vatten – oktober/november 2007. Mot denna bakgrund föreslog utskottet att riksdagen skulle lämna motionsförslaget utan vidare åtgärd. Utskottets uppfattning ligger fast och därför avstyrks motion 2007/08:MJ365 (v) yrkandena 6 och 7.

Livscykelanalys

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om helhetssyn i miljöpolitiken som innefattar att livscykelanalyser ska göras på bl.a. kemikalier.

Motionen

I motion 2008/09:MJ284 (m) uppmärksammas vikten av helhetssyn i miljöpolitiken. Av detta skäl begärs att när statliga myndigheter utfärdar förbud om användning av vissa ämnen måste detta åtföljas av en livscykelanalys (LCA) inte bara av ämnet i fråga utan man bör dessutom väga in vilka konsekvenser ett förbud skulle få. Exempelvis nämns att förbudet mot olika mögelhämmande tillsatser i målarfärg har förorsakat en markant påväxt av mögel på nymålade ytor och har lett till omfattande tvättning och ommålning.

Utskottets ställningstagande

Livscykelanalys eller Life Cycle Assessment (LCA) är en metod för att beräkna hur stor den totala miljöpåverkan är under en produkts livscykel från råvaruutvinning via tillverkningsprocesser och användning till avfallshandling, inklusive alla transporter och all energiåtgång i mellanleden alternativt en begränsad del av livscykeln som är av intresse att studera.

Enligt Kemikalieinspektionens bedömning är LCA inte en verksam metod för att komma till rätta med miljöfarliga kemikalier. I LCA ska en produkts olika slag av miljöpåverkan beaktas, som energiförbrukning, produktionsutsläpp, resursförbrukning och hälso- och miljöeffekter från kemikalieanvändning. Dessa olika faktorer ska sedan viktas i en analys och bedömning av produktens miljöpåverkan. I jämförelsen mellan olika slags miljöpåverkan är kemikaliers påverkan svår att vikta gentemot övriga aspekter eftersom kemikaliernas hälso- och miljöeffekter är mer komplexa än andra typer av miljöpåverkan. Av detta skäl beaktas inte kemikaliers hälso- och miljöeffekter i dagens LCA på ett rättvisande sätt, och ofta saknas deras hälso- och miljöeffekter helt i den sammanvägda bedömningen.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2008/09:MJ284 (m) lämnas utan vidare åtgärd.

Utveckling av miljöteknik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (s) om att man ska skapa ett nationellt centrum för miljövänliga bränslen m.m. i Västsverige.

Motionen

I 2008/09:MJ482 (s) anförts att Västsverige kan spela en stor roll när det gäller att utveckla miljövänlig teknik för fordon och drivmedel. Det finns därför anledning att överväga vilken roll Västsverige kan och ska ha ur ett

nationellt perspektiv. Det är angeläget att man inom regionen kan skapa ett nationellt centrum för att utveckla alternativa miljövänliga bränslen och annan miljövänlig teknik.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av regeringens proposition 2008/09:163 En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi har riksdagen behandlat ett antal motionsyrkanden om regionala och lokala satsningar på energiområdet (bet. 2008/09: NU25). Av näringsutskottets ställningstagande framgår att det under den allmänna motionstiden regelmässigt väcks åtskilliga motioner som har en regional eller lokal prägel. Några sådana motioner brukar kunna hänföras till det energipolitiska området. Inte sällan handlar det om att riksdagen ska förorda satsningar på enskilda anläggningar eller att satsningar i något län eller någon region ska lyftas fram. Då näringsutskottet senast tog ställning till dylika motioner på det energipolitiska området (våren 2008) avstyrktes samtliga utan närmare sakbehandling. Utskottet motiverade detta med att det inte är riksdagens uppgift att avgöra frågor av detta slag och pekade på att förslagen rör områden där beslutanderätten i första hand ligger hos regeringen, en förvaltningsmyndighet eller kommunerna. I samband med behandlingen av den ovan nämnda propositionen avstyrktes samtliga motionsförslag med hänvisning till tidigare ställningstaganden. Riksdagen följde utskottets förslag.

Miljö- och jordbruksutskottet finner inga skäl till att göra någon annan bedömning än näringsutskottet och därför avstyrks den nu aktuella motionen 2008/09: MJ482 (s).

Reservationer

1. Miljöpolitikens mål, punkt 1 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Fi272 yrkande 8 och 2008/09:MJ228 yrkande 2.

Ställningstagande

Miljöpartiet tar, till skillnad från regeringen, Miljömålsrådets rekommendationer om vad som behöver göras för att nå miljökvalitetsmålen på allvar. Av detta skäl sammanfaller våra förslag i allt väsentligt med förslag som har presenterats av Miljömålsrådet. Avsikten är att minska den miljöskuld som vår generation lämnar vidare till nästa. Vi anser därför att följande åtgärder behöver vidtas för att målen ska kunna uppnås.

- *Begränsad klimatpåverkan.* Koldioxidskatten höjs, en kilometerskatt för lastbilar införs och omfattande investeringar görs i järnväg, ny energiteknik och energieffektiviseringar.
- *Bara naturlig försurning.* En kilometerskatt på lastbilstransporter införs, vilket minskar kväveutsläppen. Ekonomiska och administrativa styrmedel för att minska utsläppen från sjöfarten utreds.
- *Giftfri miljö.* Ett nationellt handlingsprogram mot användning av växtskyddsmedel med särskilt farliga ämnen påbörjas för att minska kemikalieberoendet. Anslagen för sanering av förorenade områden höjs och ett system för kvarhållande och spridning av information om förorenade områden samt för gränsvärden för kadmium i mark och gröda startas.
- *Ingen övergödning.* Arbetet med våtmarker, fånggrödor, skyddszoner i jordbruket och förbättring av undermåliga enskilda avlopp intensifieras. En del jordbruksinriktade åtgärder är mycket kostnadskrävande men finansieras delvis genom en omfördelning inom landsbygdsprogrammet.
- *Levande sjöar och vattendrag.* Ett större antal områden med höga naturvärden skyddas långsiktigt, och ett stort antal områden med kulturhistoriska värden får långsiktigt skydd och vårdas eller underhålls så att värdena upprätthålls och utvecklas. Ytterligare åtgärder görs för att nå målet om restaurering av vattendrag.

- *Grundvatten av god kvalitet.* Medel avsätts årligen för att stötta myndigheternas och länsstyrelsernas arbete med och öka takten i skyddet av grundvattnet.
- *Hav i balans samt levande kust och skärgård.* Ökad kunskapsuppbyggnad med bl.a. kartering av havsområden och inventering av bottenars växt- och djurliv behövs. Nya marina naturreservat i ett sammanhängande nät som är representativa för olika naturtyper skyddas. Arbetet med kommunala översiktsplaner och regionala utvecklingsprogram för kust- och skärgårdsområden är en grundförutsättning för att uppnå delmålet om hållbart brukande av kust- och skärgårdslandskapet, och för detta avsätts pengar. Åtgärder behövs också för att minska utsläppen av kolväten från fritidsbåtar, vilket bl.a. en höjd koldioxidskatt medverkar till.
- *Myllrande våtmarker.* En myrskyddsplan har tagits fram av ansvariga myndigheter, men den behöver genomföras. De kvarvarande naturvårdsrelaterade delarna medför ökade kostnader under de närmaste åren, och medel avsätts till det. Därutöver föreslås en kulturmiljöinventering. Det behövs också nya eller restaurerade våtmarker i odlingslandskapet, och medel avsätts till detta. Länsstyrelserna har en viktig roll i arbetet och tillförs medel.
- *Levande skogar.* Den nuvarande skyddstakten behöver påskyndas. Skogsägare måste ta större hänsyn, och det behövs därför mer information och mer preciserade krav på hänsyn. Statligt ägd skog kan användas för byten. Anslagen för biologisk mångfald bör öka.
- *Ett rikt odlingslandskap.* Arbetet med betes- och ängsmarksskötsel, genomförandet av åtgärdsprogrammen för hotade arter, omfördelning av betesdjur från vall till naturbetesmark, mångfaldsträda och ekologisk produktion i slättbygd behöver intensifieras. Miljöpartiet föreslår också ett program för odlad mångfald och avsätter medel till Jordbruksverket och Formas för detta. Därutöver föreslår vi flera kulturresevat och mer pengar till drift av dessa för att bevara kulturvärden.
- *Storlagen fjällmiljö.* Miljöpartiet föreslår en rad åtgärder för att skydda natur- och kulturmiljöerna, inklusive kunskapsuppbyggnad, inrättande och drift av tre kulturresevat och en översyn av skötselplaner i befintliga naturreservat.
- *God bebyggd miljö.* Ett omfattande miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram för samhällsplaneringen sätts. Programmet omfattar både myndigheter, länsstyrelser och kommuner. Länsstyrelserna behöver också bli aktivare i samråden med kommunerna för att öka förutsättningarna för en bra tillämpning av plan- och bygglagen. Miljöpartiet föreslår också ett radoninformationsprogram, vilket kan leda till att flera hushåll söker bidrag för radonsanering. Dessutom föreslår vi olika åtgärder för att minska bullerproblemen, inklusive ett kunskapscentrum för bullerfrågor.

- *Ett rikt växt- och djurliv.* Miljöpartiet föreslår att länsstyrelserna ska ta fram landskapsstrategier för biologisk mångfald baserade på den generella vägledning som Naturvårdsverket tog fram under 2008. Dessutom bör Naturvårdsverket ta fram en nationell strategi för markanvändning, skydd och skötsel i ett klimatperspektiv, och Artdatabanken bör kartlägga var naturtyper behöver ökat skydd (enligt art- och habitatdirektivet). Den lokala naturvårdssatsningen (LONA) som ges till naturvårdsprojekt permanentas. Anslagen för biologisk mångfald måste öka kraftigt, vilket bidrar till uppfyllelsen av detta och flera andra miljömål.

Vi anser också att animaliekonsumtionen påverkar flera av de svenska miljökvalitetsmålen negativt. Ett undantag är naturbeteskött som kan ha en positiv påverkan på miljömålet Ett rikt odlingslandskap. Det är rimligt att minskad animaliekonsumtion tas upp som delmål under relevanta miljömål. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Miljöpolitikens genomförande, punkt 2 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08: MJ455 yrkandena 6 och 7, 2008/09: MJ438 och 2008/09: MJ502 yrkandena 1, 5–7 och 12.

Ställningstagande

Det behövs kraftfulla insatser för att genomföra miljöpolitiken så att miljökvalitetsmålen kan uppnås. Miljöpartiet föreslår här fler åtgärder som måste vidtas för att skapa förutsättningar för att uppnå flera miljökvalitetsmål.

Bevarad biologisk mångfald är en förutsättning för ekosystemens funktion, som i sin tur är grunden för mänskligt liv och välbefinnande. Sverige ser ut att misslyckas med sitt åtagande att hejda förlusten av biologisk mångfald till 2010. Det kan få svåröverskådliga och irreversibla negativa konsekvenser. Det är angeläget att intensivifiera arbetet för att hejda förlusten av biologisk mångfald. Miljömålsrådets rapport Nu är det bråttom!, och särskilt hushållningsstrategin, är en god grund för detta. Strategin och åtgärdsförslagen bör omsättas i politiska beslut snarast. Det behövs större hänsyn till konsekvenser för den biologiska mångfalden vid samhällsplaneringen, hanteringen av miljögifter, jordbruket, skogsbruket, fisket, skötseln av våra vattendrag och rovdjursförvaltningen. Därför föreslår vi att regeringen skyndsamt ska lämna en proposition baserad på Miljömålsrådets

rapport. Regeringen bör också ta fram och genomföra en utvecklingsplan för att öka hänsynen till miljömålen i samhällsplaneringen i enlighet med Miljömålrådets förslag. Skälen är att ändrad markanvändning är en starkt bidragande faktor till förlusten av biologisk mångfald, och denna påverkan har inte beaktats tillräckligt vid planering av och beslut om markanvändning. Att ta ökad hänsyn till miljömålen vid planering är därför en viktig åtgärd. Ökad kunskap behövs om att bevara genetisk information, så att acceptansen för åtgärder för att bevara biologisk mångfald ökar. EU:s invånare har en snäv syn på biologisk mångfald om man tror att det handlar om att bevara arter. Regeringen bör därför verka för att öka spridningen av kunskap om biologisk mångfald och dess betydelse, både i och utanför skolan.

Miljöpartiet anser också att *sambandet mellan miljöbalken och miljökvalitetsmålen* måste bli bättre. Merparten av den biologiska mångfalden finns i eller påverkas av "vardagsmiljön", dvs. miljön utanför de formellt skyddade områdena. Miljöbalkens allmänna hänsynsregler gäller formellt sett för alla verksamheter men har inte fått tillräckligt stort genomslag i praktiken. Därför anser vi att regeringen bör utreda en ändring av miljöbalken och andra relevanta regelverk som innebär att de kompletteras med krav på redovisning av konsekvenser för miljömålen. Regeringen bör också utreda hur miljöbalken och andra berörda regelverk kan kompletteras med krav på att sökande/anmälare ska redovisa hur ett planerat projekt eller plan förhåller sig till de nationella miljömålen.

Miljö kvalitetsnormer är rättsligt bindande nationella föreskrifter som syftar till att skydda människor mot höga halter av luftföroreningar. Det yttersta ansvaret för att miljö kvalitetsnormerna inte överträds ligger på riksdag och regering. Också kommunerna har ett direkt ansvar för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna uppfylls i de beslut som kommunen fattar. Om normerna överskrids kan regeringen besluta om åtgärdsprogram. Åtgärdsprogram har införts som verktyg för att uppfylla normerna. De nuvarande åtgärdsprogrammen som har fastställts för olika ämnen är problematiska på många sätt. I t.ex. Stockholms län är programmet så allmänt hållet och vagt att det erbjuder goda möjligheter till olika tolkningar eller till klagomål om oklarhet, trots att det ska vara bindande.

Ingen myndighet har utsetts för att följa upp programmen eller föreslå andra åtgärder om så behövs för att klara normerna. Det finns inget sanktionssystem mot aktörer som inte följer programmen.

Därför behövs en *ny typ av åtgärdsprogram* med tydligare och skarpere föreskrifter. Åtgärdsprogrammen ska t.ex. kunna innehålla föreskrifter om försiktighetsmått riktade mot enskilda som är direkt bindande och syftar till att uppfylla en miljö kvalitetsnorm. De bör vidare omfatta bestämmelser om åtgärder som myndigheter och kommuner ska vidta. Det bör också finnas större möjligheter för enskilda och ideella miljöorganisationer att överklaga beslut om dessa beslut kan bidra till att utsläppen av ämnen där normerna överskrids ökar och om besluten strider mot åtgärdsprogrammen.

Vi anser också att man bör utreda hur enskilda och ideella miljöorganisationer ska kunna initiera rättsliga åtgärder om kommuner eller myndigheter underlåter att fatta beslut i enlighet med ett fastställt åtgärdsprogram.

Miljöpartiet anser slutligen att det också behövs en *särskild instans som granskar miljökonsekvensbeskrivningar (MKB)* så att de håller tillräcklig vetenskaplig kvalitet för att klara en tillståndsprövning. En MKB måste uppfylla de krav på vetenskaplighet och objektivitet som ställs och på alternativa lokaliseringar och påverkan på människors hälsa och miljö redovisas. När beslut om tillstånd medges eller nekas och ett överklagande sker får överklagandet inte handla om innehållet i MKB:n. Domstolen ska heller inte ägna tid och resurser åt att bedöma MKB:ns kvalitet. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Statens ansvar för miljöpolitiken m.m., punkt 3 (s)

av Anders Ygeman (s), Bo Bernhardsson (s), Jan-Olof Larsson (s), Helén Pettersson i Umeå (s), Aleksander Gabelic (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ352.

Ställningstagande

Miljömålsrådets uppföljning av arbetet med att nå miljömålen visar att stora utmaningar återstår. Vi anser därför att det behövs ytterligare åtgärder och tydligare styrmedel på nationell nivå för att miljön och människors hälsa ska utvecklas i positiv riktning så att man om möjligt kan nå de av riksdagen uppsatta miljökvalitetsmålen till 2020. Det är uppenbart att marknadsekonomin i kombination med frivilliga lösningar och avtal inte löser miljöproblemen. Vi anser att det krävs att staten tar ett stort ansvar för att finna verksamma styrinstrument för att minska miljöproblemen. De verksamma instrument som staten (regeringen och riksdagen) förfogar över är bl.a. lagstiftning och ekonomiska styrmedel. Regeringen behöver bl.a. göra en översyn och ta fram en strategi när det gäller att ytterligare skärpa miljölagstiftningen, då främst miljöbalken, samt inventera och analysera nya ekonomiska styrmedel på miljöpolitikens område. Därför begär vi att staten tar ett större ansvar för att vår miljö ska utvecklas i positiv riktning. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Åtterrapportering av måluppfyllelse, punkt 4 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ502 yrkan-
dena 3 och 4.

Ställningstagande

Miljömålsrådet konstaterar att ett av de viktiga skälen till att miljö kvalitets-
målen inte nås är ett "genomförandeunderskott". Inom hushållsstrategin
pekar rådet på att begränsade resurser gör att uppsatta mål inte nås trots
att mycket av åtgärdsarbetet har kommit i gång. Ett återkommande pro-
blem är att även statlig verksamhet ofta brister i att integrera miljöhänsyn.
För att råda bot på detta föreslår Miljöpartiet att berörda myndigheters
regleringsbrev ska innehålla krav på återrapportering om hur deras verk-
samheter påverkar miljö kvalitetsmålen och hur de bidrar till att nå målen.
Därutöver behöver 15 § kommittéförordningen kompletteras med krav på
en beskrivning av konsekvenserna för miljö måluppfyllelsen för förslag i
ett betänkande med betydelse för uppfyllelse av miljö målen. Detta bör ges
regeringen till känna.

5. Biogas från ladugårdar, punkt 9 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande
lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:N440 yrkande 18.

Ställningstagande

Det finns många fördelar med att producera biogas från gödsel. Gödseln
från djur, mest kor, svin och hästar, har ett energiinnehåll på över
14 TWh, vilket motsvarar 30 % av bensinförbrukningen. Det skulle räcka
för att driva mer än en miljon bilar. I dag läggs den mesta stallgödseln på
åkrar som näringstillförsel för växande gröda. Grödan har nytta av göd-
sels innehåll av näringsämnen: kväve, fosfor och kalium och några spår-
ämnen. Men energin i gödseln går förlorad. Enligt Miljöpartiets
uppfattning är det därför angeläget att regeringen i Jordbruksverkets regler-
ingsbrev anger att myndigheten ska ändra sina föreskrifter så att biogaspro-

duktion från gödsel tydligt gynnas framför andra användningsområden. Vi anser vidare att man i samband med förprovningar av större ladugårdsutbyggnader enligt miljöbalken bör utreda om det är möjligt att utvinna biogas från anläggningen. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Resepolicy för statliga myndigheter, punkt 10 (v)

av Wiwi-Anne Johansson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:T327 yrkande 5.

Ställningstagande

Staten har en viktig roll när det gäller att ställa om till ett hållbart samhälle och minska transportberoendet. Om de statliga verksamheterna har effektiva och miljöanpassade transporter leder det lätt till att detta uppfattas som norm. Det sänder ut positiva signaler om vilken väg man både bör och kan gå. Vänsterpartiet anser att de statliga myndigheterna skulle kunna leda miljömställningen till en miljöanpassad vägtrafik genom ett aktivt och norminriktat arbete. De statliga myndigheterna bör därför göra den miljöanpassade resan till norm, och varje myndighet bör anta en resepolicy. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Konsumtion av kranvatten, punkt 11 (v, mp)

av Wiwi-Anne Johansson (v) och Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08: MJ365 yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det är uppenbart att det behövs åtgärder för att konsumtionen av flaskvatten ska minska. En rapport från Institutet för livsmedel och bioteknik (Sik) visar bl.a. att konsumtionen har ökat kraftigt från 92 miljoner liter 1992 till 247 miljoner liter 2006. Detta motsvarar en ökning på 155 miljoner liter eller 168 %. Mellan 1992 och 2006 har koldioxidutsläppen orsakade av vår konsumtion av vatten på flaska ökat från

ca 9 500 ton till 34 000 ton. Det motsvarar en ökning på 260 %. Enligt vår uppfattning behöver denna utveckling vändas så att konsumtionen av flaskvatten minskar kraftigt. Vi anser att landets statliga myndigheter inklusive Regeringskansliet och riksdagen bör vara föredömen i en sådan vattenomställning. Regeringen bör därför uppdra åt landets myndigheter att anpassa sin miljöpolicy så att detta beaktas. Dricksvattenförsörjningen till landets invånare är ett kommunalt ansvar. En möjlighet för kommunerna att lyfta fram betydelsen av det lokala kranvattnet i den egna kommunen kan vara att via sina vattenverk och med medverkan av miljö- och hälsoskyddsmyndigheten, kommunens informationsavdelning m.m. låta uppföra en eller flera vackert utformade dricksvattenautomater centralt placerade kombinerat med pedagogiskt utformad information om såväl dricksvattnets ursprung, dess kvalitet m.m. som de positiva effekterna på klimat och hälsa som denna användning medför. Regeringen bör således ta upp diskussioner med företrädare för kommunerna i syfte att dessa mer aktivt utnyttjar sina möjligheter att främja användning av kranvatten relativt konsumtionen av buteljerat vatten och läskedrycker. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:T327 av Lars Ohly m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de statliga myndigheterna bör göra den miljöanpassade resan till norm och att varje myndighet bör anta en resepolicy.

2007/08:MJ226 av Ulf Sjösten och Jan Ericson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att se över systemet med miljöstraffavgifter.

2007/08:MJ245 av Tomas Tobé (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur miljöstraffavgifter kan förändras för att mer se till företagets storlek och den miljöskada som företaget åsamkat.

2007/08:MJ266 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av miljöbalken i syfte att minska byråkratin och avgiftsnivåerna.

2007/08:MJ365 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge landets myndigheter i uppdrag att i inriktningarna för miljöpolicyen införliva minskad konsumtion av buteljerat vatten och läsk till förmån för kranvatten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppta diskussioner med företrädare för kommunerna i syfte att dessa mer aktivt utnyttjar sina möjligheter att främja användning av kranvatten.

2007/08:MJ455 av Tina Ehn m.fl. (mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en ny typ av åtgärdsprogram med tydligare och skarpare föreskrifter.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade möjligheter för enskilda och ideella miljöorganisationer att överklaga beslut eller initiera åtgärder vid underlåtelse att fatta beslut.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en aktiv miljöpolitik.

2008/09:Sk400 av Krister Hammarbergh (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uttag av naturgrus förbjuds i de områden där det har betydelse för dricksvattenförsörjningen.

2008/09:MJ228 av Helena Leander (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskad köttkonsumtion som delmål under de svenska miljökvalitetsmålen.

2008/09:MJ263 av Jan Ericson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att se över systemet med miljöstraffavgifter.

2008/09:MJ268 av Jan Ericson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av miljöregler och krav på inspektioner vid landets bensinstationer.

2008/09:MJ284 av Betty Malmberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av helhetssyn i miljöpolitiken.

2008/09:MJ334 av Solveig Zander (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta kommunernas miljötillsyn och likställa branschernas miljöcertifiering med kommunernas operativa tillsynsskyldighet enligt miljöbalken.

2008/09:MJ348 av Sven Yngve Persson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändring av tillsynsmyndigheters anmälningsskyldighet.

2008/09: MJ352 av Krister Örnfjäder och Désirée Liljevall (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten måste ta ett större ansvar för att vår miljö ska utvecklas i positiv riktning.

2008/09: MJ438 av Jan Lindholm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en särskild instans som granskar miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) så att de håller tillräcklig vetenskaplig kvalitet för att klara en tillståndsprövning.

2008/09: MJ453 av Lars Hjälmered och Christian Holm (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av en grön gräddfil.

2008/09: MJ482 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hållbar utveckling i Västsverige.

2008/09: MJ502 av Tina Ehn m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med en proposition baserad på Miljömålsrådets rapport.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i berörda myndigheters regleringsbrev bör införa krav på återrapportering om miljömålen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör komplettera 15 § kommittéförelörelsen med krav på en beskrivning av konsekvenserna för miljömålsuppfyllelsen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en ändring av miljöbalken och andra relevanta regelverk för att komplettera med krav på redovisning av konsekvenser för miljömålen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ökad spridning av kunskap om biologisk mångfald och dess betydelse, både i och utanför skolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram och genomföra en utvecklingsplan för att öka hänsynen till miljömålen i samhällsplaneringen, i enlighet med Miljömålsrådets förslag.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur miljöbalken och andra berörda regelverk kan kompletteras med krav på att sökanden/anmälaren ska redovisa hur ett planerat projekt eller plan förhåller sig till de nationella miljömålen.

2008/09: MJ507 av Jessica Polfjärd (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att vid prospektering kunna färdas med fyrhjulsdrivna fordon, bormaskiner, motorcyklar m.m. i terrängen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förenkling av terrängkörningslagen så att lagen bättre lämpar sig för ändamål rörande prospektering.

2008/09: N440 av Tina Ehn m.fl. (mp):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att det vid förprovningar av större ladugårdsutbyggnad enligt miljöbalken ska utredas möjligheterna för utvinning av biogas från anläggningen.